

Знайомство з ROOT:
реконструкція інваріантної маси частинок

Олександр Зенаєв

ROOT – це програмний пакет для зберігання, аналізу та візуалізації великих обсягів даних, який широко використовується у фізиці високих енергій

- відкрите програмне забезпечення (фреймворк), розробляється у CERN (Європейській організації з ядерних досліджень) 1995–...
- написаний на C++, має інтерактивний інтерпретатор, підтримує інтеграцію з іншими мовами, такими як Python (через інтерфейс PyROOT)
- основне застосування:
  - ▶ зберігання та зчитування великих обсягів даних
  - ▶ статистичний аналіз даних
  - ▶ візуалізація
- підтримує паралельні обчислення
- має широку підтримку наукової спільноти (документація, приклади, форум <https://root-forum.cern.ch/>)

Початок роботи з ROOT: інтерпретатор, компіляція

ROOT інтерпретатор	C++ компілятор із ROOT бібліотекою
<pre>// hello.cpp void hello() { printf("Hello world\n"); TH1F hist("hist", "My histo", 300, 0., 3.); hist.Fill(1.2); hist.Print(); }</pre>	<pre>// hello_main.cpp #include <cstdio> #include <TH1F.h> int main() { printf("Hello world\n"); TH1F hist("hist", "My histo", 300, 0., 3.); hist.Fill(1.2); hist.Print(); return 0; }</pre>
<pre>root -l -q hello.cpp</pre>	<pre>g++ -o hello_main `root-config --cflags --libs` hello_main.cpp ./hello_main</pre>
<pre>Processing hello.cxx... Hello world TH1.Print Name = hist, Entries= 1, Total sum= 1</pre>	<pre>Hello world TH1.Print Name = hist, Entries= 1, Total sum= 1</pre>

Початок роботи з ROOT: PyROOT

- PyROOT: Python інтерфейс до ROOT

- ▶ дуже зручний для прототипування (дослідницький код: швидкість розробки, внесення змін)
- ▶ багато корисних Python модулів (numpy, scipy, pandas, matplotlib ...) + документація і дуже велика спільнота

```
# hello.py
```

```
import ROOT
```

```
if __name__ == '__main__':  
    print("Hello world")  
    hist = ROOT.TH1F("hist", "My histo", 300, 0., 3.)  
    hist.Fill(1.2)  
    hist.Print()
```

```
python hello.py
```

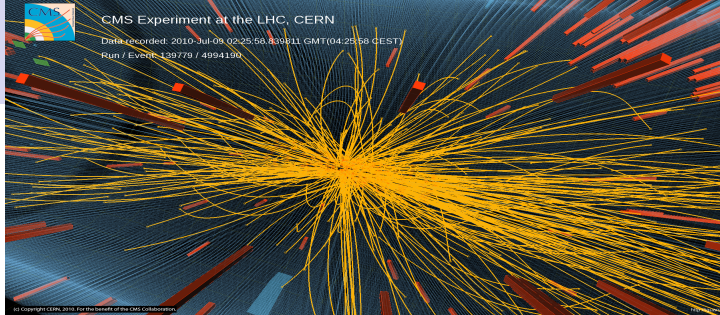

```
Hello world  
TH1.Print Name = hist, Entries= 1, Total sum= 1
```

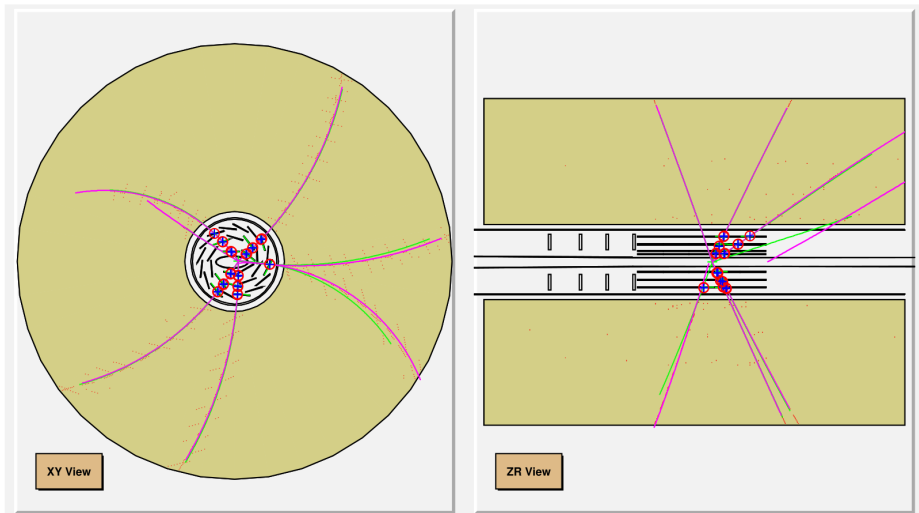
Реконструкція інваріантної маси (системи) частинок

- Реконструкція інваріантної маси – важлива складова аналізу даних експериментів у НЕР
  - ▶ дослідження властивостей частинок (вимірювання маси, ширини розпаду тощо)
  - ▶ вимірювання перерізів народження частинок
- Інваріантна маса $M = \sqrt{E^2 - P^2} = \sqrt{(E_1 + E_2)^2 - (P_1 + P_2)^2}$ не змінюється при перетворенні системи відліку
- Експериментальні дані складаються з числених подій (одне зіткнення частинок)
- Дані про кожну подію містять енергії та/чи імпульси зареєстрованих детектором (стабільних чи довгоживучих) частинок
  - ▶ трекова система в магнітному полі реконструює треки (tracks) (імпульси для заряджених частинок)
  - ▶ система ідентифікації частинок (Particle Identification, PID) визначає тип частинки (маса) → це дозволяє реконструювати (тобто обчислити енергію та імпульс) батьківської нестабільної частинки, яку хочемо досліджувати і яка не може бути зареєстрована детектором
- Аналіз даних потребує робити фільтрацію шуму (фон), корекцію детекторних ефектів тощо
  - ▶ зазвичай народжується багато нестабільних частинок → десятки, сотні чи навіть тисячі треків у кожній події → тисячі чи мільйони комбінацій (комбінаторний фон)

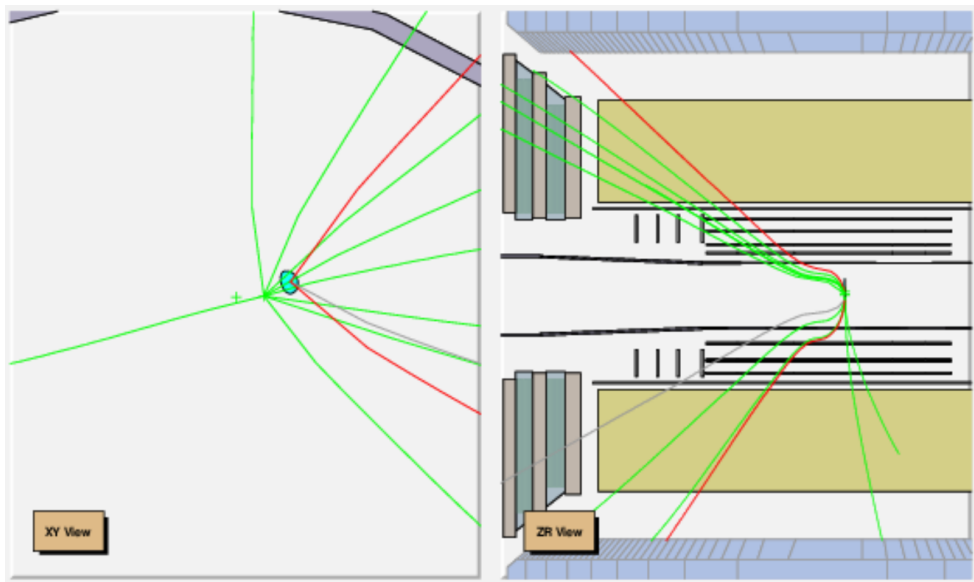

Реконструкція інваріантної маси $D^+ \rightarrow K^- \pi^+ \pi^+$

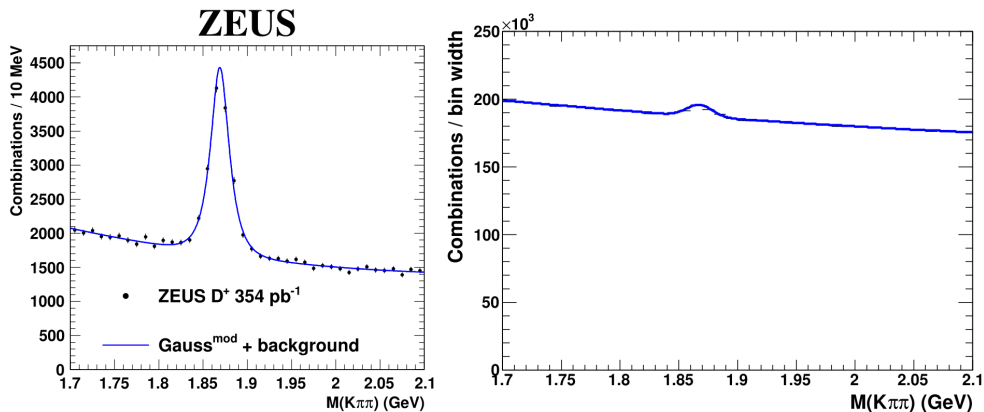
ZEUS Coll., H. Abramowicz et al., “Measurement of $D^\pm$ production in deep inelastic ep scattering with the ZEUS detector at HERA”, JHEP05 (2013) 023 [[arXiv:1302.5058](https://arxiv.org/abs/1302.5058)]

Реконструкція інваріантної маси $D^+ \rightarrow K^- \pi^+ \pi^+$

Реконструкція інваріантної маси $D^+ \rightarrow K^- \pi^+ \pi^+$

- D^+ складається з $c\bar{d}$ кварків
- $M(D^+) = 1869.66 \pm 0.05$ GeV [Particle Data Group (PDG) <https://pdg.lbl.gov/>]
- $\tau(D^+) = (1.033 \pm 0.005) \times 10^{-12}$ с: розпадається за рахунок слабкої взаємодії
- Маючи імпульс $\sim$ GeV, D^+ мезон пролітає $L = \frac{p}{M} c\tau \sim$ декілька мм $\rightarrow$ його точка розпаду (вершина) може бути реконструйована $\rightarrow$ це дозволяє суттєво зменшити комбінаторний фон

Практичне заняття

- Згенерувати $N = 1000$ подій
- У кожній події згенерувати дві частинки: K^0 і D^0 мезони
- Згенерувати розпади $K^0 \rightarrow \pi^+\pi^-$, $D^0 \rightarrow \pi^+\pi^-$
- Накласти ефект роздільної здатності детектора
- Реконструювати інваріанту масу кожної пари дочірних частинок
- Зафітувати (fit: апроксимація, регресія) розподіл інваріантної маси, визначити маси і кількість реконструйованих частинок
- Намалювати графік інваріантної маси
- Зберегти згенеровані дані в ROOT файл і зчитати їх із нього
- (Домашнє) завдання: переписати код для виконання завдання на C++

Github:

https://github.com/zenaiev/hep2025_codes/blob/main/invmass/invmass.py

Google Colab:

https://colab.research.google.com/github/zenaiev/hep2025_codes/blob/main/invmass/invmass.ipynb